

แก้สั่มหล่น

พระอาจารย์สงบ มนฺตฺสนฺโต

ถาม-ตอบ ปัญหาธรรม ๑๐ ธันวาคม ๒๕๕๒

ณ วัดป่าสันติพุทธาราม (วัดป่าเขาแดงใหญ่) ต.หนองกวาง อ.โพธาราม จ.ราชบุรี

โยม: กายกับจิต คือ

หลวงพ่: ถ้ามันจริง

โยม: ถ้าเกิด ถ้าเกิดกาย ผมไม่รู้ว่ามันจริงหรือเปล่าหลวงพ่ คือว่าตอนที่มันมีความรู้สึกอย่างนั้นเราก็นั่ง นั่งสมาธิอย่างนี้ใจหลวงพ่ นั่งสมาธินี้ะ มันก็เห็นมือ เห็นขา แต่ว่ามันเหมือนมันเบา ๆ และมันไม่รู้ว่าจะบางที่มันก็มองไม่เห็นว่ะ เอ๊ะ มัน มันไม่หมายออกไปว่ามันคืออะไร แต่ว่ามันเบา ๆ อะไรอย่างนี้หลวงพ่ อันนั้นมันคือเหมือนว่ากายมันก็อยู่ส่วนหนึ่ง...

หลวงพ่: จิตมันเปลี่ยนแปลง แล้วอย่างที่ว่าเนี่ย เวลาพุทโธไปนะ ๆ ที่ว่าขี้ไ้ ขี้ยังง

โยม: มันเป็นความรู้สึกตรงนี้ มันจะเป็นเหมือน มันไม่ใช่ความรู้สึก มันเป็นวัตถุเหมือนที่หลวงพ่บอก เป็นลูกอย่างหนึ่ง วัตถุเลยละ มันจะเป็นพลังงาน เป็นก้อน ๆ หนึ่งแล้วเราก็พุทโธ ๆ ๆ ๆ มันก็จะ เฮ้ย มันติดกับ พุทโธ ๆ ๆ ๆ ๆ เราก็จะ เรารู้เลยว่าถ้าเกิดเราปล่อยเนี่ย มันคิดเรื่องอื่นแน่ พุทโธ ๆ ๆ ๆ ๆ มันก็ไปแล้ว กลับมาพุทโธ ๆ ๆ ๆ ๆ อย่างนี้ ขี้แบบนี้ ๆ

ทีนี้มันก็เริ่มแล้ว เริ่มมีพวก ปิติขึ้นมา มีอะไรได้ ๆ ๆ (เสียงหลวงพ่ - ความรู้สึก) ได้ ๆ ๆ เสร็จ คราวนี้มันก็จะสับสนแล้วว่า มันไปสแต่ไปต่อไปเนี่ยมันคืออะไร มัน ๆ มันไม่รู้ว่ะ เฮ้ย พอปิติขึ้นแล้วเนี่ย จากปิติแล้วไปถึงที่ว่า ใจความรู้สึกเบา ๆ แล้ว ตรงระหว่างกลางผมจับไม่ได้ว่ามันมีวิธีแบบ.. เคลื่อน มันย้ายจากจุดนี้ไปจุดนี้หรือเปล่า

หลวงพ่: ไม่ มัน ๆ พุดถึงเวลาพุทโธ ๆ ๆ ๆ มันจะออก เวลามันจะออกแล้วตั้งสติไว้ เนี่ย ถ้าสติมันทันคือมันไม่ออก นี่แหละตัวสติ ว่าสติจริง สติปลอม สตินึก สติฝึกไม่ฝึก... อันนั้นมันเป็นโวหารนะ ถ้าสติทันนะ ความคิดจะอยู่กับเรา พุทโธจะชัดเจน ถ้าสติไม่มีนะ มันไป มันพุทโธสักแต่ว่า คำว่าพุท

โรสก็คิดว่า คือมันมีสตินะ แล้วพุทธโรที่ปากนะ แต่ใจคิดอีกอย่างหนึ่ง เราพุทธโรแต่จิตไม่ออกนะ เห็นไหม คิดอะไรก็แล้วแต่

ที่เขาพุทธโรกันไม่ได้เพราะอย่างนี้ คิดแต่มันแลบ แลบออก แลบออก มันไป นี่พอมันจะไปนะ เห็นไหม มันเหมือนลูกมันจะออก นี่แหละสติ สติคือความระลึกรู้เท่าทันนะ ยิ่งสติมันระลึกรู้เท่าทัน แล้วเห็นไหม มันก็กลับมาพุทธโร ทีนี้กลับมาพุทธโรต่อ พุทธโร ตัวคำบริกรรมตัวให้จิตมันเกาะ ถ้าจิตมันเกาะพุทธโร จิตเกาะพุทธโรเนี่ย ตัวจิตมันเกาะพุทธโร ตัวจิตมันเป็นเอกเทศเพราะเกาะพุทธโร มันไม่ป็นสัญชาตญาณ เวลาคิด มันจะคิดตามธรรมชาติของมัน เราพุทธโร พุทธโร ไว้เนี่ยแล้วบอกว่ามันเป็นยังไง ที่บอกว่ามันมีอาการปิติ แล้วต่อไปมันจะเป็นยังไง พุทธโรอย่างเดียว

โยม: ไม่ต้องคิด

หลวงพ่: เอ้อ..พุทธโรอย่างเดียว มันป็น ข้อเท็จจริงมันจะเป็นอย่างนั้นนะ

โยม: มันห้ามไม่ได้ เพราะจิตมันสูง

หลวงพ่: ใช๋ อย่างพอไปคิด ก็ความคิดนั้นแหละ ๆ ตัวตณหา ตัวตณหาเพราะอะไร ก็เพราะว่ามันอยากรู้อยากเห็น พออยากรู้อยากเห็น ตัวอยากรู้อยากเห็นตัวนี้มันจะมาทอนใจ มันจะกลับมาทอนกลับมาทอนให้การทำมันไม่ต่อเนื่องไป อันนี้พอบอก พุทธโร ๆ มันจะได้อะไร พุทธโร ๆ เนี่ยไม่เห็นได้ อะไรเลย ไอ้คนที่ไม่ได้คือมันไม่ได้ ไอ้คนที่มันได้คือมันได้จากพุทธโรไป

ถ้าไม่มีพุทธโรนะมันก็ ความคิดกับเราอย่างที่พูดวันนั้นเห็นไหม เราคือตัวจิตกับความคิดเป็นสอง ถ้าอารมณ์สองอยู่อย่างนั้น เห็นไหม มันมีดีชั่ว มันมีเรากับมีผู้รู้ สิ่งที่ถูกรู้ มันมีผู้รู้คือจิต สิ่งที่ถูกรู้ อารมณ์ ความรู้ ความคิด มันจะมีของมันอยู่อย่างนี้ เราก็อาศัยหลบ ๆ หลีก ๆ เอา มันป็นสอง มันหลบ หลีกเอา แต่ถ้าพุทธโร ๆ ๆ มันป็นหนึ่งเห็นไหม พยายามนึกให้มันเป็นหนึ่ง แต่ที่นี้มันเป็นหนึ่งไม่ได้ เพราะอะไร เพราะมันยังเป็นสองอยู่ มันป็นสองเพราะอะไร

เพราะผู้รู้กับสิ่งที่ถูกรู้คือพุทธโร แต่เดิมคิดอย่างอื่น แต่ตอนนี้คิดพุทธโร แต่ถ้าพูดอย่างนี้พุทธโร ๆ ๆ จนมันละเอียดไม่มีช่องออก มันพุทธโรไปเรื่อย ๆ จากปิติ จากสุข จากความตั้งมั่น เห็นไหม มันเกิดจากอะไร เกิดจากพุทธโรทั้งนั้น ธรรมทั้งหลายมาแต่เหตุ มันต้องอาศัยเหตุ มันมีเหตุมันถึงมีการเป็นไป อาหารจะสุกด้วยความร้อน ถ้าไม่มีพลังงานไม่มีไฟ อาหารมันจะสุกไม่ได้

ที่นี้จิตมัน ๆ จะตั้งมั่นด้วยอะไร ก็ด้วยคำบริกรรม นี่พอจิตตั้งมั่นด้วยคำบริกรรมเนี่ย ผลของมัน คือคำบริกรรม ผลของมันคือตัวจิตสงบ แต่มันเกิดจากการบริกรรม เกิดจากคำบริกรรม บริกรรมนี้เป็น เหตุ นี่เราทำเหตุอยู่แล้ว เราจะทำต่อไปอย่างไร ก็นี่คือเหตุไง

โยม: นี่คือเหตุ

หลวงพ่: ใช่ กรรมทั้งหลายมาแต่เหตุ เราต้องสร้างเหตุตัวนี้ขึ้นไป พุทโธ ๆ ที่นี้เราจะไปสงสัย นี้ไม่ได้ ไม่ควรสงสัย

โยม: เพราะว่ากลับไปตอนแรกก็เอ๊ะ..เพราะว่าอยากรู้ อย่างที่หลวงพ่บอก มันเหมือนสั้ม หล่นนะ ผมก็ไปคิด แล้วเราจะทำอย่างไรไม่ให้สั้มหล่น มันต้องมีวิธี.. ใช่ไหม

หลวงพ่: ใช่

โยม: มันต้องมีวิธีว่าจะทำอย่างไรไม่ให้มันสั้มหล่น เหมือนการเรียนรู้เนี่ย เราต้องเรียน มันต้องมีวิธี ผมก็ต้องเริ่มจับว่ามันเข้าช่องไหน ผมก็ไปเริ่มจับว่ามันเข้าช่องไหน ลองดึง ๆ บางทีก็เข้า บางทีก็ไม่เข้า บางทีถ้าเกิดเราแวบไปสงสัย เหมือนมันมาปั๊บเนี่ย เราไม่อยากจะสงสัย เราไม่อยากจะอะไรเลย เราอยากตัดนะ มันเป็นเอง เราก็เอ๊ะ อะไรนะ

หลวงพ่: ใช่ นี่การปฏิบัติไปเรื่อย ๆ ใจ อย่างการฝึก การหัดปฏิบัติเนี่ยมันจะเกี่ยวตรงนี้ เกี่ยวกับสิ่งที่มันเป็น สิ่งของมันจะสงสัยตรงนี้ มันฝึกจนมันเห็นโทษของมัน ใจ ครูบาอาจารย์ท่านจะปฏิบัติมาเนี่ย ตรงนี้มันมี ต้องย้อนกลับมาอภิธรรม คนเราต้องไม่มีความอยาก มันเป็นความอยากสงสัย อยากรู้ อยากเห็น ความอยากรู้อยากเห็นเป็นสัญชาตญาณ พอเป็นสัญชาตญาณเราทำไป เราเห็นโทษ เห็นความผิดพลาด เห็นโทษของมัน แล้วมันจะปล่อยเอง แต่จะบอกว่า ความอยากนี่ผิด ผิดนี้ตัวหนังสือ ผิดนี้ทฤษฎี แต่ความจริงยังไม่รู้เท่า แต่ถ้าปฏิบัติไปเรื่อย ๆ ...

โยม: หรือว่าจิตมันจะยอมเอง

หลวงพ่: ไม่ใช่ยอมเอง

โยม: ไม่ใช่เรา

หลวงพ่: ไม่มีใครยอม มันเห็นโทษ เห็นผิดเห็นถูกใจ

โยม: คือตัวจิตมันรู้เอง (หลวงพ่อบอก: ใช่ ๆ) ไม่ใช่เรา เราทำมันไม่ได้ เพราะพอมันแสบแป้นหนึ่งเนี่ย มันสงสัยแล้ว เราไม่ได้แบบจงใจ ไม่ได้อะไรเลยมันเป็นของมันเอง

หลวงพ่อบอก: มันจะสงสัยตลอด ทีนี้ความสงสัยเนี่ย มันจะแก้ด้วยปัญญา พอปัญญาไป คลี่คลายแล้ว ความสงสัยจะหายไป มันจะคลี่คลายด้วยปัญญา ทีนี้ถ้าปัญญามันเกิดขึ้น นี่ปัญญาเกิดขึ้นแล้ว เหมือนกับสติ ผิดก็เห็น ถูกก็เห็น ผิดบ้างถูกบ้างก็ว่ากันไป มันต้องสู้ไปเรื่อย ๆ

โยม: อย่างปัญญาเนี่ย อย่างนี้ใช่ที่หลวงพ่อบอก อย่างเมื่อคืนผมคุยโทรศัพท์ โทรไปการไฟฟ้า ไฟที่บ้านมัน...หม้อแปลงมันระเบิด ผมไปเจอเข้า ผู้หญิงพูดจากวน ก็โทรมาแจ้งอะไรอย่างนี้ ผมก็โมโห พอวางหูเสร็จนะ จิตมันก็โมโห ๆ ๆ อยู่ดี ๆ เนี่ย ใจจิตมันก็นึกขึ้นมาได้ว่า เฮ้ย วางหูไปแล้วนะ เรื่องมันผ่านไปแล้วนะ ทำไมยังต้องโมโหอีกด้วย ทีนี้มันก็โล่ง.. เบบบ นี่คือสมณะอย่างหนึ่งใช่ ไหมหลวงพ่อ

หลวงพ่อบอก: มันทัน ปัญญามันทัน ใช่สมณะอย่างหนึ่ง ปัญญามันทันความคิดใจ ถ้าปัญญามันทันมันก็หยุด ถ้าปัญญาไม่ทันมันก็ยังไหลไปเรื่อย ๆ

โยม: มันก็จะเกาะอารมณ์มันไปเรื่อย ๆ

หลวงพ่อบอก: เกาะเรื่อย ๆ ปัญญามันต้องทัน

โยม: แล้วมันจะต่างยังไงกับการเปลี่ยนอารมณ์ละหลวงพ่อ สมมติแบบ ถ้าผมเกิดอารมณ์อย่างนี้นะ แล้วปฏิบัติตามอย่างคูจิตนะหลวงพ่อ จะย้อนกลับมาดูใจตัวที่รู้สึกอารมณ์โกรธ มันก็จะหายไปเหมือนกันหรือ

หลวงพ่อบอก: เมื่อกี้ถามว่าไงนะ ถามว่าเปลี่ยนอารมณ์ยังไง

โยม: ถ้าผมโมโห เปลี่ยนอารมณ์

หลวงพ่อบอก: การเปลี่ยนอารมณ์ ธรรมดาความคิดถ้ามันคิดแต่เรื่องนี้มันก็จะเข้าอย่างนี้ พุทโธคือการเปลี่ยนอารมณ์

โยม: ถ้ากลับมาพุทโธมันก็เปลี่ยนอารมณ์เหมือนกัน

หลวงพ่อบอก: ใช่ นี่เปลี่ยนอารมณ์เหมือนกัน ทีนี้ที่ว่าพอเราคิดอยู่ ถ้าเราคิดถึงแต่เรื่องโกรธแล้วพอสติมันทันเห็นไหม มันก็ตัดทิ้งเลย มันก็เปลี่ยนเหมือนกัน นี่มัน มันเป็นความคิด มันเป็นความ

สิ่งแวดล้อมมันไม่ใช่ตัวจิต พอความคิดหายไปเหลืออะไร ความโกรธหายไปเหลืออะไร เหลือความว่าง เหลือความสุขเหลือความพอใจเห็นใหม่ ใจ่ความคิดมันอาการของใจ ทุกอย่างมันเป็นอาการของใจหมด เพราะมันเป็นสถานะที่มนุษย์ได้มาอย่างนี้ มีธาตุ ๔ และขันธ ๕

พอมันมีขันธ๕อยู่อย่างนี้แล้วของมัน โดยธรรมชาติของมัน เราก็พยายาม พุทโธ ๗๗๗๗ เห็นใหม่ ทำให้จิตนี้พอมันปล่อยขันธใจ ปล่อยอุปาทานก็เหลือตัวจิต เหลือหนึ่งเห็นใหม่ อย่างที่ว่า ใจ่ที่ว่ามันคิดเข้าไปแล้วมันก็ว่างเหมือนกัน มันก็ใช่ เพราะมันเป็นอะไร เพราะมันเป็นความคิดเห็นใหม่ มันเป็นเปลือกเห็นใหม่ คิดให้ว่าง ปล่อยให้ว่างมันก็ยังเป็นเปลือกอยู่อย่างที่ยอกเมื่อก็เห็นใหม่ ว่ามันเป็นขันธ มันจะเป็นได้มากได้น้อยแค่ไหน นั่นควรจะบอกว่ามันจะมีผล เราปฏิบัติไปแล้วมันจะมีผล มีผลยังไงละ

โยม: อย่างที่ผมเข้าใจที่หลวงพ่อดูต้องการจะสื่อที่ว่า ที่พูดเทศน์เนี่ยก็คือว่า ใจ่จิตที่มันตัดแล้วว่างคือมันเป็นสมณะ แต่มันก็ไม่ใช่สมณะ มันคือการไปสร้างสถานการณ์ สภาพะขึ้นมาเอง

หลวงพ่: ใช่ วันนั้นเราคุยเรื่องมิจจาสมาธิสัมมาสมาธิเห็นใหม่ อะไรเป็นมิจจาอะไรเป็นสัมมา ถ้ามันเป็นสมณะ มันต้องเป็นสัมมาสมาธิ และสัมมาสมาธิมันมีจิต เห็นใหม่เวลาที่พุทโธ ๗ เข้าไป ถ้าจิตมันสงบมันมีสติพร้อมใช่ไหม มันรู้สึกตัวตลอดเวลา แต่เวลาเราจิตไปแล้วมันว่างเนี่ย ถ้ามจริง ๆ ว่ารู้สึกตัวไหม

โยม: มันจะส่งออก มันจะ ยังไงละ มันจะเหมือนไม่มีตัวเรา ไม่มีจิต

หลวงพ่: ไม่มีสติ จริง ๆ ก็ไม่มีสติ แต่เขาบอกว่าผลอปปัสติมาเอง เห็นใหม่ เขาบอกว่าการว่าง ๆ อย่างนั้นเป็นผลนะ

โยม: ตอนนั้นผมคิดว่าเอ๊ะ ตัวนี้แหละที่ปั๊บ ว่างใช่ไหม ว่างแล้วเออ ก็ว่างแต่มันว่างแบบไม่รู้เนื้อรู้ตัว ว่างเหมือนหลงไปอยู่ที่อื่น

หลวงพ่: ว่างแล้วจะควบคุมตัวเองยังไง เพราะถ้าพูดถึงสัมมาสมาธิเป็นสมณะเนี่ย จิตว่างจิตเป็นพลังงาน แต่มีสติพร้อม สติพร้อมแล้วจะควบคุมจิตนี้ให้ออกวิปัสสนาอย่างไร แต่ที่เขาทำกันอยู่เนี่ย เขาบอกให้ดูเฉย ๆ แล้วจะรู้เอง แล้วดูอะไร... รู้อะไร... แต่ถ้าพูดถึงมีสติ เราให้ออกทำงานเนี่ย อย่างเราผู้ใหญ่กับเด็กเนี่ย เด็กมันก็เป็นประสาเด็กนั่นแหละ แต่เราเนี่ย เราจะทำตัวเป็นเด็ก ๆ เราอายุเขาใหม่ เราทำไม่ได้หรอก วุฒิภาวะเนี่ยเรารับรู้รู้ว่าสถานะของเรา เราทำอย่างนั้นไม่ได้หรอกเพราะเราโตแล้ว แต่เด็กทำเนี่ยน่ารักมาก ๆ เลยเพราะเขาไม่รู้ตัว ว่าง ๆ ว่าง ๆ ไม่มีสติเนี่ยมันรู้ตัวไหม

โยม: ขณะที่มันว่าง.. ไม่รู้ตัว

หลวงพ่: เพราะเขาไม่รู้ตัวเขาถึงได้พูดอย่างนั้น ทำอย่างนั้น โดยที่ว่าเขาไม่รู้อะไรถูกอะไร ผิด เด็กเนีย ผู้ใหญ่ไปบังคับมัน ไปบอกเด็กทำอะไรผิด เด็กจะร้องไห้ เด็กจะไม่ยอมรับ คนถ้าขาดสติ มันไม่รู้ความจริง มันก็ว่าสิ่งที่ทำนั้นถูกต้อง แต่คนที่มีสติ คนที่ผ่านมาแล้วเนียเขารู้ เพราะเราเคยเป็นเด็กมาก่อน ผู้ใหญ่ทุกคนผ่านจากภาวะของเด็กมาก่อน เราเคยเป็นเด็กมา เห็นไหม เคยทำผิดพลาดมา เราเคยทำแล้วผิดพลาดมา

เคยว่าง ๆ ไม่มีสติมา เราเคยเป็นมา ทุกคนเคยเป็นมาทั้งนั้นแหละ แต่พอมาเป็นวัตถุละ พอไปเป็นสมณะ เป็นสัมมาสมาธิแล้วเนีย เห็นไหม พอเราเป็นผู้ใหญ่มาแล้วเนีย เรารู้เพราะเราเคยเป็นอย่างนั้นมา มันเห็นความแตกต่างระหว่างสัมมากับมิจฉาใจ พอเป็นสัมมากับมิจฉาเนียเราเป็นผู้ใหญ่มาแล้ว เรารู้ว่าขณะนี้เราเป็นผู้ใหญ่ แต่เราเคยเป็นเด็กมา เด็กคือมิจฉา คือสิ่งที่ผิดพลาดมา แต่ขณะเป็นเด็กผิดใหม่ ไม่ผิดเพราะขณะเป็นเด็ก

นี่ก็เหมือนกัน ขณะที่เราปฏิบัติไม่เป็น ผิดใหม่ ถ้าผิดก็จับไปฆ่าทิ้งเหอ มันก็ฆ่าทิ้งไม่ได้ เพราะมันเป็นธรรมชาติของมันเป็นอย่างนั้น นี่ก็เหมือนกัน ขณะที่ปฏิบัติผิด ไม่มีใครสอนหรือปฏิบัติเองแล้วผิด ผิดก็คือผิด แต่ถ้าผิดแล้วทิ้งความผิดนั้นแล้วทำไปเรื่อย ๆ ทำไปตามข้อเท็จจริง จากผิดก็จะ เป็นถูกได้ แล้วพอผิดกับถูก มันเห็นผลระหว่างผิดกับถูก แล้วผิดจะมาเป็นถูกได้อย่างไร ถูกจะมาเป็น ผิดได้อย่างไร มันก็เป็นต่างคนต่างอันต่างจริง คนละอันกัน ผิดก็คือผิด ถูกก็คือถูก แต่เกิดจากจิต ทั้หมด

โยม: คือมันก็เป็น เรียกว่าอะไรละ มันก็เดินตามของมันไป มันต้องเรียนรู้จากผิดก่อน ผิดๆๆๆๆ ไป สักวัน ถึงทำถูก

หลวงพ่: ต้องเรียนรู้จากผิด ที่เราพูดว่าผู้ปฏิบัติ สติปัญญา ๔ ทั้งหมดผิดหมด ถ้าคนปฏิบัติไป ผิดหมดนะ แต่เราก็ปฏิบัติสติปัญญา ๔ ของพระพุทธเจ้า แต่ผิดหมดนะแต่ก็ปฏิบัติไปแล้ว เห็นไหม เริ่มเป็นเริ่มถูกต้องขึ้นมาแล้วเห็นไหม สติปัญญา ๔ ก็เหมือนกัน สติปัญญา ๔ ของเราปฏิบัติสติปัญญา ๔ ของพระพุทธเจ้า แต่ตัวเราไม่รู้ เราก็ปฏิบัติผิดไป แต่ก็พยายามปฏิบัติไป แต่พอจิตเรามันเป็น เอกเทศ จิตเราเป็นเอกัคคตารมณ์ จิตเราตั้งมั่น เราปฏิบัติสติปัญญา ๔ ด้วยความถูกต้อง เรารู้ว่าถูก แล้วใครที่ปฏิบัติแล้วไม่ผิด แล้วถูกเลยเนีย เราจะบอกว่าไม่เคยเห็นนะ

มันคิดมาทุกคน พระพุทธเจ้า ๖ ปี ครูอาจารย์คิดมาทั้งนั้นละ ทีนี้ผิดก็ปฏิบัติไปเพราะเริ่มต้นจากทำไม่เป็น จิตเราก็เหมือนเด็กอ่อน แล้วพอมันถูกขึ้นมา อันนี้ก็เหมือนกัน เราพยายามปฏิบัติของเรา ถ้ามันถูกแล้วเนี่ย พอมันถูกขึ้นมา มันเห็นนะ เพราะเราเห็น

ทีนี้เราจะพูดอยู่คำหนึ่ง เราปฏิบัติไปแล้วนะ ถ้ามันถูกต้อง เรารู้ว่าถูก แล้วปฏิบัติไปบางที มันทำสมาธิไม่ค่อยเข้า เข้าสมาธิยากเนี่ยอย่าไปน้อยเนื้อต่ำใจ เพราะธรรมดาเห็นใหม่ เวลาเขาปลุกชา ปลุกตื่นไม้ ยอดของมันที่เป็นสิ่งที่คิมน้อยเห็นใหม่ ส่วนที่ไม่มีประโยชน์จะเยอะมากเลย การปฏิบัติเนี่ย ถ้าจะให้แบบว่า ส่วนที่มันลงก็มีน้อย ถ้ามันมีน้อยแล้วเราก็พยายามฝืนทำของเราไป

ถ้าทำถูกต้องมันเห็นรอยเห็นแนวทางแล้ว แล้วปฏิบัติให้ถูกต้องด้วยความควบคุม ด้วยความตั้งใจของเราเนี่ย บางทีมันไม่ค่อยลง ถ้าไม่ค่อยลง พอปฏิบัติแล้ว ทุกคนจะบอกว่าแหม...เวลาปฏิบัติทำไมมันยากล่ะ หลวงพ่อ คนที่ปฏิบัติแล้วไม่ค่อยก้าวหน้าก็อย่างนี้ มันจะยากมันจะง่ายมันก็คือข้อเท็จจริงไง ชีวิตจริงของเราก็เป็นอย่างนี้ ทุกข์มาก

โยม: เพราะวันแรก วันที่กลับไปแล้วก็อีกวันนั่งสมาธิ มันเข้าตรงนี้ได้ ๓ ครั้ง วันรุ่งขึ้นฟิดใหญ่ จะเอา ๆ นั่ง ๆ หาวิธีแล้ว จะหาไอ้ตรงคิงนี่แหละ อยู่ตรงไหนหาไม่เจอ พอหาไม่เจอแล้ว นั่ง โห.. มันยากนะ มันไกลนะเนี่ย ๆ พอนั่ง ๆ คิด ๆ มา ไอ้ตรงนี้ก็คิดมาอีก เฮ้ย..ครูบาอาจารย์นะเนี่ย เขาก็ฆราวาสมาก่อน เขาก็เป็นอย่างนี้มาก่อนเรานี้แหละ พอคิดอย่างนี้ได้แล้วละก็ ช่วงมันเว้ย ได้ไม่ได้ช่วงมัน ขอพุทโธเถอะ พุทโธจนตายนี่แหละ ตายแบบพุทโธก็ได้ ก็ทำ ก็....

หลวงพ่อ: ดีขึ้นไหม

โยม: ดีขึ้นไหม ก็ไม่ดีขึ้นแต่ว่ามีกำลังใจ

หลวงพ่อ: เพราะวันที่ได้นะนะ วันนั้นถึงพบกับโยมไง เราจะเอาครูอาจารย์มาเป็นตัวอย่าง หลวงตาท่านบอกว่าตอนท่านเรียนหนังสือ ๗ ปี ท่านปฏิบัติไปด้วย ๗ ปี รวมลง ๓ หน คิดดูสิ ๗ ปี ๓ หน ๓ ครั้งภายใน ๗ ปีเห็นไหม เราเอา ๓ หนเนี่ย ๒ ปีกว่าได้ที่หนึ่ง ๒ ปีกว่า คิดดูสิ ๒ ปีกว่าขนาดไหน แต่ตอนนั้นยังไม่เป็น และยังไม่ตั้งใจทำ ๑๐๐% เพราะเรียนหนังสืออยู่ แล้วพอครบพรรษา ๘ ท่านทิ้งเลยแล้วมาปฏิบัติเลย ปฏิบัติเลยแล้วเห็นใหม่ว่า

ท่านก็จิตเหมือนกัน แต่คุณแล้วจิตมันเสื่อม ท่านบอกว่าท่านกำหนดจิตเฉย ๆ มัน จิตเนี่ย พรรษาแรกทำแล้วดีมาก แข็งมากเลย แล้วพอมาท่ากลดหลังหนึ่งตอนอยู่กับหลวงปู่มันนะเสื่อมหมดเลย พอเสื่อมหมดเลยท่านก็พยายามจะเอาขึ้นมาไง แล้วมันไม่ได้ มันดีขึ้นมาวันสองวันแล้วมันก็ล้ม

ไป มันไม่มีหลัก การดูจิตมันเลื่อนลอย มันไม่มีสติ การดูจิตนะ อย่างหลวงปู่คุณย่าท่านมีหลักของท่าน การดูจิตนี้ต้องคนมีวาสนานะ คนมีวาสนาดูสิ ในวิชาชีพ นักบินอวกาศในโลกนี้มีกี่คน เขาจะคัดเอาส่วนยอดของนักบิน ไอ้พวกทหารอากาศ เขาจะคัดยอดคนจากทหารอากาศ เสร็จแล้วเขายังเอามาฝึกซ้อมแล้วยังมาคัดต่อ เหลือก็คน นี่เป็นนักบินอวกาศ

ทีนี้ไอ้ที่ทำงาน ๆ จะมีก็คน ทีนี้มีไม่กี่คนเนี่ยเห็นใหม่ ถึงเวลาพอจิตท่านเสื่อม ท่านทำแล้วจิตท่านเสื่อม ท่านก็มาดูตรงนี้ คำว่าดูจิต ๆ ๆ มันต้องมีหลักเกณฑ์ เนี่ยยอดคนถึงจะทำได้ อย่างหลวงปู่คุณย่า นี่พอท่านบอกว่าดูจิตมาแล้วมันเสื่อม เอ๊ะ มันเป็นเพราะเหตุใด พอดีหลวงปู่มันท่านไปเผาศพ หลวงปู่เสาร์ ทั้งท่านอยู่คนเดียว ท่านบอกว่าไปไหนไม่รอด กำหนดพุทโธ ๆ

ท่านบอกเพราะมันดูจิตเคย มันปล่อยให้จิตมันเร่ร่อนเคย ท่านบอก ๓-๔ วันแรก ออกมันแทบระเบิด อย่างที่เราบังคับพุทโธ มันอึดอัดจน... แต่ท่านด้วยความตั้งใจจริง ท่านก็สู้มัน พุทโธ ๆ จนพุทโธไม่ได้ เขาจะว่าจะพุทโธอยู่ตลอดเวลา แล้วปัจจุบันนี้มันพุทโธไม่ได้ พุทโธมันหายไปไหน เพราะจิตมันสงบ พอจิตสงบมันเป็นหนึ่ง มันพุทโธไม่ได้ พุทโธไม่ได้ก็อยู่กับพุทโธไปก่อน เห็นใหม่

ขณะนั้นท่านเริ่มออกปฏิบัติใหม่ ๆ มาอยู่กับหลวงปู่มันปีแรก เห็นใหม่ คนหนึ่งจบบหามา แล้วก็พุทโธจนพุทโธไม่ได้ ก็ยังพุทโธ ๆ ขณะที่จิตสงบยังไม่รู้เลยว่าจิตสงบเป็นยังไง เขาอยู่กับมันไง ถ้าจิตมันพุทโธไม่ได้ก็อยู่กับพุทโธไปก่อน พอมันเคลื่อนออกมา พอมีความรับรู้ ความรู้สึกเป็นสอง แล้วก็กำหนดพุทโธเข้าไปอีก เพราะเข็ด เข็ดเพราะอะไร เพราะดูจิตมา เสื่อมไป ๑ปี กับ ๖ เดือน ตั้งแต่ปฏิบัติมา ที่ทุกข์ไม่เคยทุกข์มากเท่าไรเท่ากับจิตเสื่อมคราวนี้เลย เพราะไม่มีหลักมีเกณฑ์ เห็นใหม่

ที่เรียกว่าดูจิต ๆ เนี่ยนะ จริงๆ ทำยาก และคนจะทำได้ต้องยอดคน แต่นี่ใครก็ดูจิต ๆ มันเลยสร้างภาพดูจิตไป กลายเป็นนิทาน กลายเป็นหนังการ์ตูนไปหมดเลย แล้วอย่างที่ว่า ถ้าข้อเท็จจริง ถ้ามันดูจิตจริง ๆ มันจะมีสติ ดูจิตจริง ๆ แล้วมันจะสงบแล้วต้องมีสติ มีทุกอย่าง รู้ตัวทั่วพร้อม สมาธิคือการรู้ตัวทั่วพร้อม สงบ ว่าง หมด รู้ตัวทั่วพร้อม มีสติสัมปชัญญะ เพราะหมด

โยม: ไอ้ตรงนี้ผมก็ไม่ถึงเหมือนกันนะ

หลวงพ่: ค่อย ๆ นี่เราจะพูดอันนี้ให้ฟังไป

โยม: หมายถึงว่าตอนดูจิต ที่ว่าง ๆ คือมันว่างขณะเดียว ขณะตอนที่มันตัดแล้วมันจะว่าง

หลวงพ่: เป็นอย่างนั้น

โยม: แต่ที่เขาว่าว่าง ๆ กันผมก็ไม่รู้ว่าเขาว่างยังไง เขาว่างแบบว่างนาน ๆ ว่างเป็นวัน ๆ หรือเปล่า

หลวงพ่: ไม่มี ไม่มีหรอก มันไม่มีเพราะอะไร ไม่มีเพราะอารมณ์เรา เราบังคับได้ใหม่ ไอ้คนที่ว่างเป็นวัน ๆ นะ ให้มันมาพูดให้เราฟังสิ มันเป็นไปได้หรือ อันนี้มันเป็นไปได้เพราะอะไร เพราะเรารู้ถึงกระบวนการของจิต กระบวนการของขั้น ๕ ของที่มีอยู่ เอ็งจะบอกว่าพระอาทิตย์เที่ยงวันมันจะอยู่บนหัวไม่ขยับไปเลยเนี่ย เอ็งว่าในโลกนี้มีไหม มันเป็นชั่วคราวใช่ไหม มันถึงเวลาที่ขยับมันก็มาอยู่บนหัวเรา เสร็จแล้วมันก็เคลื่อนไป จิตของคนมันเป็นอย่างนี้ทั้งนั้นนะ

โยม: จะเป็นไปได้ใหม่ว่าถ้าหากบางคนเขาปฏิบัติไปด้วย เขาจะสามารถว่างได้เป็นชั่วโงงเหมือนทำสมาธิมาได้

หลวงพ่: ได้ ๆ

โยม: วิธีนี้ได้

หลวงพ่: วิธีนี้มันต้องชำนาญมาก เพราะการจุดจิตคือปัญญาอบรมสมาธิ สติมันทันจิตอยู่ตลอดเวลา สติทันจิต มันบังคับไม่ให้จิตออก มันจะไปคิดได้อย่างไร

โยม: คือไม่มีความคิด แต่การไม่มีความคิดนี้ คือเราทำอะไรไม่ได้เลย จะกินน้ำจะเดินอะไรไม่ได้ มันจะต้องนั่งอยู่อย่างเดียว ถูกไหมคะ

หลวงพ่: ก็นี่เรานั่งสมาธิอยู่ แต่ถ้าเราเคลื่อนไหวอยู่ เราเคลื่อนไหวออกไปแล้ว เราเดินจงกรมอยู่นะจิตมันลง มันอยู่กับที่เลย แต่พอเราขยับมันก็ออกมารับรู้ มันเรียกขณิกสมาธิ อุปจาระสมาธิ อธิปนาสมาธินี้ไปไหนไม่ได้เลย อุปจาระสมาธิเนี่ยเดินจงกรมอยู่ได้ รับรู้ได้ ถ้าพูดถึงจะทำงาน จะออกมารับรู้อะไรเลย จะเคลื่อนไหวมันเป็นขณิกะ สมาธิมันมีหลายระดับ หยาบ กลาง ละเอียด ถึงได้บอกไปว่าเขาพิจารณาไปจนจิตเข้าฌาน ๔ แล้วจะเป็นปัญญาเนี่ย มันเป็นไปได้ มันขัดแย้งกันโดยธรรมชาติของพระพุทธเจ้า โดยทฤษฎีนี้เลย โดยทฤษฎีมันเป็นไปได้ โดยตำรามันเป็นไปได้ โดยข้อเท็จจริงก็เป็นไปได้เลย

แต่เขาพูดออกมาเนี่ย แสดงว่ารู้หรือไม่รู้ นี่ไง เขาพูดออกมาว่าลงฌาน ๔ แล้วเกิดปัญญาเกิดวิปัสสนาญาณต่าง ๆ เนี่ยเขาพูดออกมาอย่างนี้ มันเหมือนกับเราบอกว่ามะพร้าวเกิดที่ราก มะพร้าวเนี่ยมันเกิดที่ยอด ลูกมะพร้าวเนี่ยมันออกที่ยอด ลูกมะพร้าวออกที่นั่น เขาบอกมะพร้าวออกที่โคน อืม

ก็แปลกเนาะ ถ้าคนมันไม่ใช่เจ้าของสวนมะพร้าวก็ว่าไปอย่างหนึ่ง เจ้าของสวนมะพร้าวเขารู้ พวกอย่างนี้เขาฆ่าตายท่าเลย

นี่คำพูดเขาพูดออกมาอย่างนี้เห็นไหม ว่าสามัญลักษณะเข้าใจหมดแล้วเนียว่าเป็นฉาน ๔ แล้วมันจะเกิดปัญหา มะพร้าวมันเกิดที่โคน เนียมมันเป็นไปไม่ได้ พูดถึง ถ้ามันเป็นนะ มันเห็น มันรู้มันเข้าใจ พอรู้พอเข้าใจเนีย คำพูดออกไปมันไม่ผิด พระปฏิบัติเขาจับกันตรงนี้ คนถ้ารู้แล้วพูดตามที่เห็นนะไม่ผิดเลย

โยม: ตรงนี้ผมฟัง พอออกไปเรื่อย ๆ กดไปฟังหลวงพ่อก็คือเข้าใจแล้วว่า ที่หลวงพ่อกเทศน์วันที่ ๕... ที่ หลวงพ่อ..... บอกว่ามีพระพุทธรูปเจ้าองค์เดียวเท่านั้นที่ตัดสินได้ อู๋ ผมตกใจเลยนะ อู๋ หลวงพ่อ.....พูดอย่างนี้โดยเหวอ พูดอย่างนี้นี่ฆ่าตัวเองชัด ๆ เลยนะ ผมยังไม่เชื่อหลวงพ่อนะ ว่าท่าน.....พูดจริง ผมกลับไปเลยนะ หลวงพ่อบอกพูดวันที่ ๒๒ ผมไปเล่นเครื่องเล่น... “พูดจริง” ตกใจเลย อ้าว..แล้วปัจจัดตั้งล่ะ ทำไมต้องให้คนอื่นมาตัดสินล่ะ

หลวงพ่อก: นั่นนะสิ

โยม: แล้วปัจจัดตั้งล่ะ ทำไมต้องให้คนอื่นมาตัดสิน

หลวงพ่อก: วันนั้นเขาพูดตรงนี้ด้วยนะ วันนั้นนะ

โยม: ผมก็ อ้าว แล้วปัจจัดตั้งล่ะ

หลวงพ่อก: นี่ไง ถ้าคนไม่เป็น คำพูดมันฆ่าตัวตายตลอด

โยม: โอ้โฮ..ผมช็อกเลยนะ โห..ท่านพูดอย่างนี้แล้วเกิด คนจะ....

หลวงพ่อก: โยมต้องคิดอย่างนี้ ต้องคิดว่าคนเรานี้ะ พอเราทำผิดเราจะปกปิดความผิดเราก็จะอ้างเหตุผลมาเพื่อปกปิดความผิด ขณะจะอ้างเหตุผลเนีย มันลืมหัดไปว่าเหตุผลไปขัดแย้งกับข้อเท็จจริงข้างหน้าหรือเปล่า แต่ถ้าเราไม่มีอะไรที่ต้องปกปิด เราพูดไปตามกระบวนการของมัน

มันจะไม่ขัดแย้งกัน เราจับประเด็นตรงนี้ต่างหาก เพราะลูกศิษย์เขามาถาม ลูกศิษย์เขาก็เอามา ลูกศิษย์ไปเห็นก็พรีน့် มาให้เรา เขามาถาม เราก็พูด เพราะถ้าอย่างนี้ ของอย่างนี้เราไม่ได้พูดถึงคำพูดนี้ เราพูดถึงเจตนาที่พูดอย่างนี้ พอมีมันเจตนาเนีย เราดูเจตนาที่พูดว่ามันหวังอะไร เราถึงอธิบายของเรา

เห็นไหม ว่ามันเป็นสันตสิทธินะ มันเป็นปัจจัยตัดตั้ง แล้วการจับผิด การชี้ผิด ไม่มีใครชี้ใครได้หรอก ใครชี้ใครไม่ได้หรอก พระพุทธเจ้าก็ชี้ไม่ได้ แต่พระพุทธเจ้าท่านพยากรณ์ตามความเป็นจริงอันนั้น

โยม: คว่าเป็นแล้ว (ใช่) คว้ารู้แล้ว

หลวงพ่: เป็นหรือไม่เป็น ไม่เป็นก็บอกไม่เป็น เห็นไหมมีพระอรหันต์เยอะเลย พระอรหันต์จะไปเฝ้าท่าน ท่านบอกให้พระไปกันไว้ บอกให้ไปเที่ยวป่าช้าก่อน ท่านรู้ว่าไม่เป็น แต่พระพวกนั้นนั้นคิดว่า เป็น จะมาหาท่าน บอกเป็นพระอรหันต์แล้วจะมารายงานผล ท่านรู้ว่าจิตมันกำลังหมุนอยู่ ท่านเนี่ยให้พระไปปักหน้าไว้ แล้วพระนั้นมาบอกว่า พระที่คิดว่าเป็นพระอรหันต์อย่ามาเฝ้าหาท่านให้วะไปที่ป่าช้าก่อน พอไปป่าช้าเห็นซากศพ มันมีอารมณ์ความเคลื่อนไหว มันมีการกระเพื่อมของใจ พระพวกนั้นรู้เลยว่าตัวเองไม่ใช่อรหันต์ มันเป็นการปัจจัยตัดตั้ง สันตสิทธินะ ตามข้อเท็จจริงนั้น

โยม: แต่ก็เป็นไปได้ว่าเขาไม่เป็น แต่เขาคิดว่าเป็น

หลวงพ่: เป็น ส่วนใหญ่เป็นอย่างนี้หมดเลย แล้วพอเป็นอย่างนี้หมดเลย ครูบาอาจารย์เห็นไหม ถ้าคิดว่าเป็นแสดงว่าตัวเองนะ มันมีสมาธิ มีปัญญาใช่ไหม พระปฏิบัติเราในวงการกรรมฐานของเรา มันเป็นอย่างนี้ มันเป็นเวลาปฏิบัติ ทุกคนส่วนใหญ่กิเลสของเราเองชอบให้กะแนนเราบวก พอให้กะแนนบวกไป จะให้กะแนนบวกต้องมีฐานรองรับกะแนนนั้น คือจิตมันมีอารมณ์ มันมีความรู้สึก มันมีสติ มันมีปัญญาของมัน ถ้ามีครูบาอาจารย์แก้ตอนนั้น มันมีฐานที่พัฒนาขึ้นไปได้

ถ้าเสื่อมหมดเลย หลวงพ่ ผมเคยภาวนาเป็นอย่างนั้น ผมเคยเป็นเนี่ยนะ มันเสื่อมไปหมดแล้ว เรามาคุยกันแต่ประวัติศาสตร์ นี่ ครูบาอาจารย์สำคัญตรงนี้ ในวงการกรรมฐานเรามันมีตรงนี้ไง พอมาตรงนี้ปั๊บ ครูบาอาจารย์ท่านคอยดึงเรา คอยชี้พวกเรามาถึงเคารพครูบาอาจารย์กันไง ถ้าครูบาอาจารย์เราไม่มีความรู้จริงอันนี้ เวลาโยมพูดถึงการปฏิบัติโยมเป็นอย่างนี้ของโยม ครูบาอาจารย์จะเอาอะไรมาตอบ มาปฏิสนธินา มาต้อนรับเรา มาตอบเรา ถ้าท่านไม่เคยผ่านอย่างนี้มาก่อน

วันนั้นเราเห็นแล้ว เราถึงหัวเราะ เราเห็นตอนเขาเอามาถามเนี่ย เราอ่านแล้วเราเศร้าใจเลย คืออ่านแล้วมันจับเจตนาของผู้พูดได้ว่า ผู้พูดเนี่ยพยายามปกปิดความผิดพลาดของตัวโดยอ้างเหตุผลมาบัง แต่การอ้างเหตุผลนั้น กลับอ้างเหตุผลมาฆ่าตัวตาย

โยม: แล้วอย่างนี้มัน บางทีผมก็นั่งคิดว่ามันยังงี้ละ ตอนแรกท่านอาจคิดว่าท่านเป็นอรหันต์จริง ๆ ก็ได้ แต่ว่าพอ...แล้วท่านก็ทำประโยชน์ให้สังคมจริง ๆ นะ เพราะมีคนสนใจศาสนา สนใจการปฏิบัติธรรมเยอะขึ้นมาก

หลวงพ่: อันนี้เห็นด้วย

โยม: แล้วตรงนี้เนี่ยมันจะเป็นบาปติดตัวไหม

หลวงพ่: เป็น ยิ่งกว่าเป็นอีก สมัยพุทธกาลในในราชคฤห์เนี่ยมีชาวบ้านจับปลาทองคำได้ พอจับได้ สมัยโบราณ สังคมมันแคบ ถ้าชาวประมงจับปลาทองคำมาได้เอาไปใช้ประโยชน์ตัวเองกลัวจะมีโทษ ก็คิดว่าจะเอาไปถวายกษัตริย์ ก็เอาไปถวายพระเจ้าพิมพิสาร ทีนี้พวกอำมาตย์ พอเข้าไปในท้องพระโรง ปลาทองคำมันอ้าปาก โหเหม็นไปทั่วท้องพระโรงเลย

พระเจ้าพิมพิสารเนี่ยเป็นพระโศดาบัน พระโศดาบันเนี่ยไม่เข้าใจ เข้าใจไม่ได้ แต่พระโศดาบันเข้าใจว่าสิ่งนี้พระพุทเจ้าต้องรู้ ก็เลยเอาเหตุการณ์ไปเฝ้าพระพุทเจ้า ไปถามพระพุทเจ้าว่าทำไมปลาทองคำตัวนี้อ้าปากขึ้นมาถึงเหม็นขนาดนั้น พระพุทเจ้าบอกว่าปลาทองคำตัวนี้ มันเกิด เคยเป็นพระในสมัยพระพุทเจ้าองค์ก่อน ๆ นั้น แล้วได้เทศน์สอนธรรมะพระพุทเจ้าเนี่ย คนศรัทธามาก คนเชื่อถือมาก แต่พอมีคนศรัทธา มีคนเชื่อถือก็หลง ก็เอาความคิดของตัวเองบวกเข้าไป กล่าวคู่พุทพจน์อันนี้ ตกนรกอเวจีไปมหาศาลเลย แล้วพ้นจากนรกอเวจีขึ้นมาเนี่ยเกิดเป็นสัตว์เดรัจฉาน อบายภูมิมาเกิดเป็นสัตว์เดรัจฉาน

เนี่ยเพราะอะไร เพราะเคยบวชเป็นพระทำประโยชน์ เกิดเป็นทองคำ แต่ไอ้ที่พุทกล่าวความเห็นตัวมันขัดแย้งกับธรรมะพระพุทเจ้า แล้วพุทธรรมะพระพุทเจ้าคนเชื่อถือ พอเชื่อถือไป คนเชื่อถือมากมันหลง ก็เลสมันพอกพูนไป ก็พุทถึงความเห็นของตัวเอง อยากเอาตัวเองบวกเข้าไปเลย นรกอเวจี แล้วพ้นจากนรกอเวจีขึ้นมาเห็นใหม่ บุญส่วนบุญ บาปส่วนบาป เห็นใหม่ เกิดทองคำนะ ปลาตะเพียนนะเกิดเป็นทองคำ

โยม: แต่เห็นแล้วลำบากใจแทนท่าน

หลวงพ่: มันอยู่ที่คนจะได้สติสัมปชัญญะไหม คนยอมรับความจริงไหม

โยม: แล้วถ้าเกิดท่านพุทมาว่า พระพุทเจ้าท่านั้นที่ตัดสินใจได้ผมว่า ท่านก็น่าจะรู้

หลวงพ่: ถ้าพระพุทเจ้าตัดสินใจ ถ้าพระพุทเจ้าตัดสินใจได้ เฉพาะพระพุทเจ้านะ ศาสนาพุทมันก็มี...ว่าพระพุทเจ้ายังมีชีวิตอยู่ พระพุทเจ้านิพพานไปแล้ว จะไม่มีพระอรหันต์เลยเพราะไม่มีพระพุทเจ้าไว้ตัดสินใจ

โยม: แต่จริง ๆ ท่านก็ทำประโยชน์มหาศาลเหมือนกัน

หลวงพ่: ประโยชน์นี้ มันประโยชน์ของใครไง ประโยชน์มากหรือน้อยขนาดไหน ที่เราทำเนี่ย เราก็คิดว่าจะให้ประโยชน์กับสังคม เหมือนกัน

โยม: หลวงพ่ก็ทำประโยชน์มากเหมือนกัน เพราะว่า ก็เราทำให้คนมีสติ รู้ว่าอะไรผิดอะไร ถูก

หลวงพ่: จริงๆ ก็ทำ "ไอ้ที่เขามาเนี่ย ตอนนี ถ้าเราเป็นสุภาพบุรุษด้วยกัน เราเป็นชาวพุทธด้วยกัน เป็นบัณฑิตด้วยกัน เห็นไหม พุคด้วยเหตุและผล เขาก็พุดด้วยเหตุและผลของเขา มา เห็นไหม เขาพุด แล้วก็ลงในเว็บไซต์ แล้วธรรมดากลูกศิษย์เราก็คูไปทั่ว เขาเห็นเข้า เขาตีความไม่แตก เห็นไหม เขาเห็นเข้าเขาก็สะอูดใจ แต่ให้เราพุด เราพุดชัดเจนไหม เราก็คูของเรา เพราะด้วยเหตุผลอย่างนี้ มันต้องมา อย่างนี้ ๆ ๆ ๆ แล้วก็พุด เอ้า ตอนนีมันก็วัดกันด้วยบัณฑิตไง บัณฑิตก็คือบัณฑิต เราคุยกันด้วยเหตุด้วย ผล เหตุผลของเขา เขาก็พุดเหตุผลของเขา มา เราก็คูเหตุผลของเรา เราก็บอกว่าชี้ไม่ได้แน่ เราก็บอกว่าไม่มีใครไปชี้หรอก ข้อเท็จจริงมันชี้เอง ความดีความชั่วในใจนั้นมันชี้เอง เราทำดีทำชั่วมันชี้ใจเราเองนะ มันจะต้องให้ใครไปชี้ เขาหวังใจว่าใครจะมาชี้ ประสาเรานะ ประสาว่ามันมีข้อบกพร่อง ทุกคนกลัวทุกคนจะชี้เข้ามา เขาไม่คิด เขาไม่เข้าใจว่า

เราอยู่กับหลวงตามา หลวงตาสอนว่า "ถ้าเรามีความผิดพลาด มีความบกพร่อง ถ้าเรายังเห็น ความผิดพลาดบกพร่องของเราได้ รับประทานได้เลยว่าคนนอกเขาต้องเห็นแน่นอน ความผิดพลาด ความบกพร่องของเราเนี่ย เราต้องค้นต้องหาของเรา และต้องแก้ไขของเรา เพราะนี่เป็นความดีความ ชั่วในหัวใจของเรา เป็นธรรมเป็นกิเลสในใจของเรา เราต้องแก้ไขของเรา นี่คือการปฏิบัติธรรม" หลวงตานั้นตรงนี้มาก แล้วสอนตรงนี้มาก ให้ทุกคนแก้ไขตัวเองอย่าไปแก้คนอื่น เราก็คูพยายามแก้ไข เรา

แต่เหตุการณ์ที่มันเกิดขึ้นมาเนี่ยเราอดทนมานาน เราอดทนมานานไม่ยุ่งมานานนะ แต่พอตอน หลังที่เราออกมาอยู่ เขาบอกว่า พุทโธ ก่อนหน้าเนี่ยเขาบอกว่าพุทโธมันทำให้ตัวแข็ง พุทโธทำให้เสีย แรงทั้งชีวิต พุทโธทำให้... แหม.. แล้วมันพุดบ่อย พุดมาก พุดจนทุกคนไขว้เขวไป มันไม่มี ผลประโยชน์ ไม่มีอะไรขัดแย้งกัน แต่เขาปฏิบัติพุทโธ เขาเหยียบย่ำพุทโธ ว่าพุทโธทำให้ตัวแข็ง พุท โธเป็นฉนวน พุทโธเป็นสมณะ พุทโธเนี่ยมันไม่ได้ประโยชน์

ตรงนี้ต่างหากที่ให้เราออกมาพุด เพราะหลวงตาบอกพุทโธเนี่ยมันกระเทือนสามโลกธาตุ พุท โธ ๆ คำเดียว บริกรรมพุทโธ ๆ เนี่ย กระเทือน 3 โลกธาตุ เพราะพุทโธ พุทชะเนี่ยมันผ่านกามภพ รูป ภพ อรูปภพ และมาบอกว่าพุทโธไม่มีค่า จนเดี๋ยวนี้ตอนหลังกลับมาขอมพุทโธแล้วไง เดี่ยวนี้กลับมา

ยอมพทุโธ เหตุที่พูดเพราะเหตุอื่นแต่อย่างอื่นไม่มี แล้วอย่างว่าจะเข้าไปจี๊ถูกจี๊ผิดนะ ไม่ แต่ในเมื่อมันมีข้อเท็จจริง เหมือนกับว่าโยนปัญหาเข้ามาในสังคม ในเมื่อเขาโยนปัญหา โยนประเด็นเข้ามาในสังคมเราต้องแก้ไข

โยม: แล้วอย่างปฏิบัติไปเนี่ยมัน... สติมันเริ่มคิดนะหลวงพ่อกว่า มันพทุโธ ๑๑ ไม่มีเวลาพทุโธพอ ถ้าเกิดอยู่ในเทศมรราวาส

หลวงพ่อก: ไม่ เราพทุโธต่อเมื่อเราวาง แต่ถ้าเราทำงาน เราก็อยู่ตรงนั้น

โยม: มัน ผมว่ามัน ๑ ระยะทางมันไกล...

หลวงพ่อก: เคียวนะ มันไม่ใช่ระยะทางมันไกล หรือระยะทางไม่ไกล ระยะทางมันอยู่ที่ใจเรา มันต้องอยู่ที่ความไม่ย่อท้อต่างหาก ถ้าคิดอย่างนี้ย่อท้ออย่างนี้ ก็เลสมันจี๊หั่วเลย ถ้าเราคิดย่อท้อนะ ก็เลสมันจี๊คอ แล้วข่มให้เราทรุดลง ๑๑๑

โยม: คิดว่า ถ้าเราบวชเนี่ย มันจะมีเวลามากกว่านี้เยอะมาก

หลวงพ่อก: แล้วดูพระเราสิ เวลาพระบวชแล้วทำไมภวานากันเมื่อไหร่ ไซ้ เวลาพระ ๒๔ ชั่วโมง แต่ถ้าบวชแล้ว ถ้ามันเข้าไปชินชาหน้าด้าน

โยม: ความจริงมัน.. อย่างผมทำงาน.. พอ อยู่กับโลกนี้ ก็เลสมันแทงอยู่ตลอดเลยนะ มันทำโน่น เราก็รู้ว่ามันผิดนะ อย่างเราติดต่อธุรกิจเนี่ย เราพูดไม่จริงแก่นิดเดียวมันแทงนะ มันแทง ๑ แล้วแบบ ไม่ไหว

หลวงพ่อก: สติสัมปชัญญะ คนมีสติสัมปชัญญะ ความระลึกรู้ ความละอาย ถ้าใจเป็นธรรมมันเป็นเป็นอย่างนี้

โยม: คือเราโลก เราอะ อยากได้ปั๊บบ มันก็แทงอีก มันก็จะแทงเรื่อย ๆ โห อยู่อย่างนี้มันลำบากนะ ถ้าเกิดเราอยู่กับพระมันน่าจะสบายกว่านี้

หลวงพ่อก: ในธรรมะบอกว่าทางของพระเนี่ยทางกว้างขวาง ทางของโยมเนี่ยทางคับแคบเพราะอะไร เพราะมันต้องทำมาหากินใจ ทางของมรราวาสทางคับแคบ คับแคบจากตรงไหน คับแคบจากโอกาสที่จะภาวนาใจ ทางของพระ ของนักบวชกว้างขวาง เนี่ย ๒๔ ชั่วโมง เนี่ย หัวรถจักร เราเป็น

หัวหน้าเรารับผิดชอบหมดเลย เนี่ยพระที่มีหัวหน้าก็ได้สบาย เดี่ยวบายโมง เดี่ยวฉันทน้ำร้อน แล้วทำข้อวัตรแล้วก็ภาวนาทั้งวัน ถ้าวัตรปฏิบัติเนะ หัวหน้าวัดเข้มแข็งนะ โอกาสของพระจะมี

ถ้าหัวหน้าพระโง่งนะ หัวหน้าก็จะเอาพระเนี่ยมาแสวงหาลาภสักการะเพื่อหัวหน้า แต่ถ้าหัวหน้าเสียสละเห็นใหม่ รับผิดชอบ แล้วหมุ่คณะไปปฏิบัติ เพราะการรับแขกรับคนเดี๋ยวก้อพอ ที่นี้มี ๒๔ ชั่วโมง แต่ถ้าบวชแล้วเราไปคนเดียว ก็มีคนอื่นเข้ามาสัมพันธ์กับเรา อย่างบิณฑบาต มาอะไร ๆ เนี่ย มันก็มีเวลาปฏิบัติ พระพุทธเจ้าตรัสไว้ในวิสุทธิมรรค เห็นใหม่ อย่าไปในที่ที่มีคนหมู่มาก อย่าไปที่ทำน้ำ อย่าไปบนต้นไม้ อย่าไปวัดที่สร้างใหม่ อย่าหมดเลย ให้อยู่แต่ในที่สงบสงัด อย่างที่พูดถึงเมื่อกี้เนี่ย พูดอย่างนี้เนี่ยอยากปฏิบัติ แต่.. แต่ใจคนอย่างนี้เนี่ยมันเปลี่ยนแปลงได้ มันพลิกไปพลิกมาตลอด

โยม: พอฮึดสู้บ่ พอมาอยู่ในสภาพแวดล้อมอย่างนี้ เอ้ มันก็ชินชาแล้วก็เบื่อ

หลวงพ่: เบื่อ ต้องมีคนคอยกระตุ้น

โยม: ต้องฟังเทศน์บ่อย ๆ

หลวงพ่: ไซ้ พระต้องคอยกระตุ้นหนึ่ง แล้วก็คอยออกชุดงค์ คอยออกเปลี่ยนสถานที่

โยม: แต่ชุดงค์นี้ อู้ หู เวลาเป็นพระแล้วต้องออกชุดงค์ไปคนเดียวนี้ผมกลัว

หลวงพ่: นี่ไง คิดถึงตรงนั้นสิแล้วจิตใจของเรา เวลาที่เขาไปชุดงค์ ไปเจอเสือเจอสาเงี้ยเพราะว่ากลัวเนี่ยทำให้ตื่นตัว จำไว้ กลัว เราไม่ไซ้เอากลัวมาเป็นโทษ เหมือนมรณานุสติเนี่ย คิดถึงความตาย เตือนชีวิตเราว่าชีวิตเราจะตาย แต่คิดถึงความตายแล้วเศร้าสร้อยหงอยเหงาก็ทุกซอก

โยม: ไซ้ บางทีผมก็เดิน ขับรถแล้วเห็นคนผู้หญิงหรือผู้ชายเนี่ยหน้าตาดี หน้าตาสวยจัง แต่ก่อนจะไม่ยอมเพราะผมไม่สุภกรรมฐาน นี่ผมไม่ชอบ เพราะมันน่ากลัว พอใจผมมาเริ่มทำการเทียบเคียง พอดูบู้บ อย่างผู้หญิงคนนี้สวย ผมก็เริ่มดี แล้วก็เริ่มคิดในใจว่า ผม เขาก็มีเหมือนเรา เขามีเหมือนเราทุกอย่างเลย ตา จมูก หนึ่งหนึ่งอะไรอย่างเนี่ย สวยตรงไหน(หลวงพ่: ปัญญามันเกิด) มันก็ปล่อยมันก็โล่ง แต่พอมันไปอีกนะ กลับมาคิดเองนะหลวงพ่ มันไม่หวังแล้ว มันจะเริ่มอัด ๆ ๆ ๆ เออ มันจะอัด แบบว่า เฮ้ยทำไมมันไม่เหมือนเมื่อกี้ละ เมื่อกี้มันปล่อยมันโล่งหมดเลย

หลวงพ่: เหตุการณ์นะ เหตุการณ์ เนี่ยดีมาหลาย มันมาเทียบกับกำลัง สมาธิคือกำลัง ขณะที่คิดผมก็เป็นอย่างนั้น ทุกคนก็เป็นอย่างนั้นมันมีเป็นฐาน สมาธิมันดี ถ้ามีสมาธิเป็นฐานรองรับปัญญา มันจะเป็น โลกุตระปัญญา ถ้าไม่มีสมาธิรองรับปัญญา มันจะเป็น โลกียปัญญา มันอัด ๆ เรา ไซ้ใหม่ ไม่ใช่

อัด ๆ ๆ ธรรมดาณะ พอมันอัดนะ มันจะตอบขึ้นมาเลย มันเป็นธรรมดาเว้ย ผม มันก็ต้องสวยสิ (หัวเราะ) หนั่ง มันก็ต้องคิลิ

โยม: มันตอบว่า เอ๊ย ก็ช่วยไม่ได้นี่หว่า ก็จิตมันบังคับไม่ได้ มันอยากจะชอบอะ

หลวงพ่: เนี่ย ให้เห็นโทษตรงนี้นี่ไง ถ้าภาวนาไม่เป็นมันจะไม่เห็นการเปลี่ยนแปลงจากตรงนี้ เพราะมีการเปลี่ยนแปลงจากตรงนี้ สมาริถึงสำคัญ สำคัญใหม่ พุทโธ ๆ จึงสำคัญมาก เพราะมีพุทโธ ความคิดอย่างนั้นถึงเกิด ไม่มีพุทโธ ความคิดจะเป็นสามัญสำนึกหมด พุทโธ ที่จิตสงบ ความคิดจะเกิด อย่างนั้น นั่นละโลกุตระ คือเป็นสังขธรรม โลกุตระ คือธรรมเหนือโลก คือโลกเขาไม่คิดกันอย่างนี้ไง โลกคือหมู่สัตว์ โลกคือสถานะของมนุษย์ มนุษย์เขาต้องคิดกันอย่างนั้น

โยม: แต่บางทีมันก็ไม่ได้มองที่ผม ที่หนั่ง บางทีอาจมองแค่คันขา แล้วก็เข้ามาเลยว่า เอ๊ย กระดุกเขาก็มีแบบเราอย่างนี้ละ เนื้อหนังตรงนี้ก็เขาก็มีเหมือนเรานะ สวยตรงไหน คีตรงไหน บางทีมัน คิดเป็นท่อน ๆ มันไม่ได้คิดว่าเป็นจุดเป็นจุด

หลวงพ่: เวลา จังหะเนี่ย นี่ถึงบอกว่า ปัจจุบันธรรม ถ้าคิดอย่างนี้ดีแล้วจะคิดซ้ำ นี่คือสัญญา แล้ว ที่เขาบอกว่าพยายามจำสภาวะ จำสภาวะ เป็นไปไม่ได้ มันเป็นเรื่องที่เป็นไปไม่ได้เลย จำสภาวะ จนเป็นสติ จำสภาวะจนเป็นธรรมเนี่ย จำสภาวะธรรมเกิดปัญญาเนี่ย เป็นไปไม่ได้(เทปสิ้นสุดเพียงเท่านี้)